

V. Bölüm

GIOVANNI BOCCACCIO VE

XIV. YÜZYILIN DİĞER ÖYKÜ YAZARLARI

Boccaccio'nun Kişiliği ve Yaşamı

Petrarca gibi Boccaccio da yeni uygarlığın, Hümanizmin, ilk sanatçı ve ustalarından biridir. Ancak iki yazarın hümanizmi arasında bazı ayrılıklar vardır. Petrarca için gerçek kültür ve uygarlık sadece eski Roma kültür ve uygarlığıdır; onun Ortaçağ kültürü hakkındaki görüşü olumsuzdur. Oysa Boccaccio Ortaçağ uygarlığını eski Roma uygarlığının bir uzantısı sayar ve ondan aşağı olmadığını kabul eder. Dolayısıyla, Boccaccio'ya göre, Dante ve Petrarca insan kültür ve uygarlığının büyük klasikleri zincirinin Homeros'un, Vergilius'un, Ovidius'un yanında yer alan yeni halkalarıdır. Bu, Boccaccio'nun Dante'ye ve Petrarca'ya duyduğu hayranlığı açıklamaya yeterlidir. Boccaccio'nun hümanizmi sadece belli bir şiir biçimine yani klasik Eskiçağ şiirine karşı sevgi ve beğeni değildir, genel olarak şiire karşı, Ovidius'un şiirinden *Divina Commedia*'ninkine, Vergilius'un şiirinden *Canzoniere*'ninkine kadar her çağın her tür şiirine karşı bir sevgidir. Bu nedenle Boccaccio'nun hümanizmi Petrarca'ninkine kıyasla daha modern görünmüştür araştırmacılara. Ortaçağın Dante'nin de hoşlandığı şövalye ve erdem hikâyeleri Boccaccio'da tamamen dünyasal anlamda ve Rönesans anlayışı içinde biçimlenir. Serüvenlere, savaşlara ve Haçlı seferlerine konu olan şövalyeler daha insancıl bir düzeyde ele alınır, tutkularına egemen olmayı başaran, akıllı, güzel konuşma yetisine sahip, toplum içinde nasıl yaşanması gerektiğini bilen kişiler olarak görünürler. XIX. yüzyılda Ortaçağa dinsel bağnazlık ve sofuluk dönemi gözüyle bakıldı. Francesco De Sanctis ile başlayan bu tümüyle olumsuz değerlendirme Boccaccio'nun Hıristiyan dünya görüşünün yüzyıllar boyu ezip bastığı duyguları dile getiren ozan olarak görülmesine yol açtı. Böylece De Sanctis'in anlayışına göre *Decameron Divina Commedia*'nın karşısına çıkarılabilecek bir İnsan Komedyası niteliğine bürünüyordu: Ortaçağ boyunca insan bilincinde gizli olarak kalan bir dünyayı, duygular, tutkular dünyasını, katı din anlayışının yüzyıllar boyu bastığı şehvet dünyasını Boccaccio cüretle dile getirmiş, herkesin kendi içinden söylediklerini yüksek sesle herkese duyurmak cesaretini kendinde bulmuş ve bunda öylesine başarıya ulaşmıştı ki J. Passavanti'yi korkutmuştu. De Sanctis'in Ortaçağ hakkındaki bu yanlış değerlendirmesi daha sonraki eleştirmenler tarafından düzeltilti. Ortaçağ uygarlığında dini duyguların, mistisizmin yanında tamamen dünyasal duygu ve tutkuların da yer aldığı, bunların Boccaccio'dan önce Ortaçağ romanlarında,

Ortaçağın Latin edebiyatında dile getirildiği açıklandı. Böylece Boccaccio'nun bir devrimci olmadığı, Ortaçağın çok yönlü ve karmaşık kültür tablosunda yer aldığı belirtildi. Ancak Boccaccio'yu Ortaçağın kültür tablosuna sokmak onun hümanist dünya anlayışını açıklamayı olanaksız kılar. Boccaccio'da bulduğumuz zekânın ve aşkın övgüsü Hümanizm çağı naturalizminin bir ifadesidir; tüm yapıtlarında rastladığımız doğa manzaraları ve betimlemeleri Boccaccio'nun Hümanizminin belirtileridir, insan-doğa uyuşmasını haber verirler. Boccaccio'nun kişiliğini Petrarca'nunki ile aynı tarihsel tabloya sokmak yerinde olur. Çağdaş olan bu iki yazarın ilgi alanı birbirine benzer. Her ikisi için de önemli olan bu dünyadır, bu dünya yaşamıdır. Petrarca'da dinsel duygular henüz sönmemiştir; bu nedenle ruhunda sürekli bir çelişki, huzursuzluk vardır. Boccaccio Ortaçağ kültür ve uygarlığının laik, gerçekçi ve insancıl yönlerini, yani Hümanizm kültüründe de yaşamaya devam eden yönlerini benimser, dine ilişkin sorunları unutmuş gibidir. Petrarca bir geçiş dönemi olan çağın ruhsal bunalımını yaşayıp, Ortaçağ uygarlığının dinsel sorunlarını yeni uygarlığın, Hümanizmin gerekleri ile bağdaştırmaya, uyuşturmaya çaba gösterirken Boccaccio iki kültür arasında olmanın bunalımını yaşamaz. Petrarca lirik itirafların ozanı olarak ortaya çıkarken Boccaccio doğa yasalarının yenilmezliğini dile getirir; insanı doğa ile uyuşturmaya çalışır. Petrarca'nın tüm yapıtlarında kendi ruhunun anlatısını buluruz; oysa Boccaccio'nun yapıtları çağındaki toplum sınıflarının bir tablosunu ortaya koyarlar. İlk yazar daima kendi içine bakarken ikincisi daha çok başkalarına yönelir bakışlarını. Her ikisinin de yapıtları insan psikolojisinden yana zengindir; ama ilki psikolojiyi melankoliye dönüştürür, ikincisi ise gülümsemeye. İnsan-oğlunun zaaflarını, zayıflığını gülererek, eğlendirici bir biçimde ortaya koyar. Aşağı yukarı aynı bir tarihsel tablo içinde yer alan Petrarca ve Boccaccio arasındaki bu farklılık onların karakter ve mizacından doğar: Petrarca yalnız başına, kitaplarıyla başbaşa yaşadı. Boccaccio daha girgin idi, insanlarla daha yakın ilişki içinde, saray çevrelerinde ömrünü geçirdi.

Giovanni Boccaccio'nun doğum yeri ve doğum tarihi hakkında kesin bilgi yoktur. Hatta annesinin kim olduğu da belli değildir. Kimi araştırmacı Paris'te, kimi Floransa'da, kimi de Floransa yakınındaki Certaldo kasabasında doğduğunu ileri sürmüştür. Babası Boccaccio di Chellino'nun 1310 yılında ticaret amacıyla Paris'te bulunuşundan hareket eden kimi araştırmacılar Boccaccio'nun Parisli bir kadından 1313 yılı sonlarına doğru gayrimeşru bir çocuk olarak dünyaya geldiğini belirtirken, kimileri *Fiammetta* ve *De Montibus*'daki bazı bilgilere dayanarak doğum yerinin Floransa olduğunu, kimileri ise mezar taşındaki Giohannes de Certaldo adına bakarak yurdunun Certaldo olduğunu savunmuşlardır. Doğum tarihi olarak 1314 yılını gösterenler de olmuştur. Kesin olarak bilinen bir şey varsa o da Boccaccio'nun henüz

çocuk
daha so
co adın
firması
ğidir. N
Yaklaş
sonra be
ona serv
sonra da
bir eğil
15. kitab
dostların
ya yetti
sıyorum.
doğal bir
şeyler ya
mezdi. C
kimsenin
bama ka
dim; büy
verdim ki
kaç ayak
tanıdıklar
ğım şair
babam be
dum. O,
oldu ki m
ğini da yi

Edebiyat
şen edebi
sarayına
buldu. O
açıldı. Ge
ve sarayın
da aşık ol
caccio ke
miştir. 13
zorunda k
no'nun ek

çocuk denecek bir yaşta iken babası ile birlikte Floransa'ya gittiği, babasının daha sonra Margherita dei Mardoli adında bir kadınla evlenip ondan Francesco adını verdiği bir oğlunun doğması üzerine Yazarımızın oradan – bir ticaret firmasında çalışarak ticaret mesleğini öğrenmesi için – Napoli'ye gönderildiğidir. Napoli'ye gidiş yılı olarak 1323 ya da 1325 tarihleri düşünülmektedir. Yaklaşık altı yıl o alanda hiçbir işe yaramayacak olan deneyim kazandıktan sonra babasının izni ile hukuk öğrenimi görmeye, babasının düşüncesine göre ona servet sağlayacak olan kilise hukuku öğrenimi yapmaya başladı. Bir süre sonra da kendini tamamen edebiyata verdi. Şiir ve edebiyata karşı doğuştan bir eğilimi olduğunu Ozan *De Genealogiis deorum* (Tanrıların soyağacı)'un 15. kitabında şöyle belirtir: "... ne hocanın bilgisi, ne babamın baskısı ne de dostlarımın rica ve sitemleri ruhumu o mesleklerden herhangi birine bağlamaya yetti; şiir sevgisi onu (ruhunu) kendine öylesine çekmekte idi... İyi anımsıyorum, henüz yedi yaşına basmamış, şiir edebiyat nedir öğrenmemiştim ki doğal bir iç güdü ile şiir yazma arzusuna kapıldım; ve değersiz de olsalar birşeyler yazdım. O körpe zekâmın gücü böylesine büyük bir göreve zaten yetmezdi. Olgunluk çağına gelip kendi kendimin sahibi olduktan sonra da hiç kimsenin özendirisi olmaksızın, aksine bu tür bir uğraşmayı hoş görmeyen babama karşı koyarak kendi doğal içgüdümlerimle şiir hakkında bildiklerimi öğrendim; büyük bir hevesle ve özel bir zevk duyarak şairlerin kitaplarını okumaya verdim kendimi, ve elimden geldiğince onları anlamaya çalıştım. Bir dizenin kaç ayaktan, hangi ayaklardan oluştuğunu henüz öğrenmemiştim ki bütün tanıdıklarım, tüm gücümle karşı çıkmama rağmen, bugün bile layık olmadığım şair adını taktılar bana. Bu tür çalışmalara daha erken yaşta başlamamı babam hoşgörü ile karşılamış olsaydı kuşkusuz ben de ünlü bir ozan olurum. O, zekâmı kazanç getirecek bir mesleğe yöneltmeye uğraşırken öyle oldu ki ne tüccar oldum ne de kilise hukukçusu; ve ünlü bir ozan olma olanağımı da yitirdim."

1340 yılına kadar kaldığı Napoli'de Boccaccio sağlam bir kültür edindi. Edebiyat düşkünü bir insan olan kral Roberto d'Angiò'nun çevresinde gelişen edebi faaliyetlerden hoşlanıyordu. Çok geçmeden Roberto d'Angiò'nun sarayına kabul edilen Ozan orada kültür, nezaket ve ihtişam dolu bir dünya buldu. O dünyada Giovanni'nin ruhu yaşamın zevklerine, aşka, güzelliğe, şiire açıldı. Gençliğinin unutulmaz yıllarını orada geçirdi. Kralın gayrimeşru kızı ve sarayın önemli kişilerinden birinin karısı olan Maria d'Aquino'ya 1336 yılında aşık oldu. Bu ateşli tutku sevgilinin Ozanı bırakması ile sonuçlandı. Boccaccio kendisine bağlı kalmayan bu sevgiliyi yapıtlarında Fiammetta adıyla anmıştır. 1340 yılında Boccaccio babasının çağırısı üzerine Floransa'ya dönmek zorunda kaldı: çalıştığı Banca dei Bardi'nin iflas etmesi Boccaccio di Chellino'nun ekonomik durumunu iyice bozmuştu. Boccaccio ömrünün kalan yıl-